ԳԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 9 Մէճ.
» » Գաւառաց » 11 »
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար Թղթատարով ղրկուած 50 Ֆրանք
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ, երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։

ՋՐԻ ԼՐԱԳԻՐ ԿԱՐԴԱԼԸ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ Է

30 Փարայ

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

30 Փարայ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Դուրս ... գրոց ճանբու
ծախքը ի ... վրայ է։
Լրագ[ր]... [նամակ կամ]
որ և իցէ գ... իր—Տնօրէնին
պիտի ուղ[ղ]... Ֆաթէհ—Իտար[է]
Ճէլալ պէյ ... Յասիփի գրա[տուն]
սենեակը
Ձանբո ... [ղրկ]ուած նամակ
չընդունուի.

Զտպուած նամակ, յօդուած, եւ են չեն տրուիր։

ՋՐԻ ԼՐԱԳԻՐ ԿԱՐԴԱԼԸ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ Է

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրական. —Խառն. —Ազգային լուրեր. — Ազգային տեսութիւն. — Պարահանդէ՞ս թէ Նուագահանդէս. — Առողջաբանական, (արուեստական ջերմութիւն). — Այլ և այլք. — Ընտանեկան դժբաղդութիւն մը. — Զեկոյց։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 24 Նոյ.

Իրլանտայի փոխարքան Պէլֆասթ այցելութիւն ըրած միջոցին բանախօսութիւն մ'ընելով շնորհակալութիւն յայտնեց մեծ կալուածատերց, որ իրեն աջակից եղած էին օրինաց յարգանքն ապահովելու համար, և յոյս յայտնեց որ Թէպէտեւ դժգոհութիւնը խոր արմատներ ձգած է երկրին մէջ և հնուց սկսած, սակայն խորհրդարանին և ազգին հետ համաձայնութեամբ կառավարութեան ձեռք առած հաշտարար միջոցները վերջապէս պիտի կրնան խաղաղութիւն և բարգաւաճում տալ Իրլանտիոյ։

Այս առտու հասած հեռագիր

Փարիզ 24 Նոյ.

Նըւամոյց նախարար Պ. Ալէն-Թարժէ՝ Թունուզի արշաւանաց համար նոր վարկ խնդրեց մինչև յունվար ամիսն։

Շանզի զօրավարին մի նամակը կ'ըսէ թէ Բեռլինի դեսպանութենէն հրաժարելուն վրայ կը պնդէ՝ ոչ թէ արտաքին աշխարհավարութեան պատճառաւ զոր ներկայ Նախարարութիւնն ալ նախորդին պէս խաղաղական կուզէ, այլ ներքին աշխարհավարութեան պատճառաւ, որովհետեւ Պ. Կամպէթթա այնպէս կը նկատէ թէ վերջին ընտրութիւնք՝ կղերին դէմ աւելի ազդըւութեամբ գործել կը հրամայեն։

Պէրլին 24 Նոյ.

Վիլհէլմ կայսեր վիճակն այսօր լաւացած է։

Զէթինէ 24 Նոյ.

Մոնթէնէկրոյի իշխանը պաշտօնանկ ըրաւ Բոսկորիցայի կառավարիչը՝ ընակչաց դժգոհութեանը պատճառաւ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տէրութեանց դեսպանները այսօր կամ վաղն Եըլտըզի պալատը պիտի երթան Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորել՝ Հիճրէթի նոր տարեգլխին առթիւ։

— Եգիպտոսի խտիվին կողմէ եկող Սալիթ փաշան չորեքշաբթի օրը պատիւ ունեցաւ առանձնակի ներկայանալ Վեհ. Սուլթանին, որ յոյժ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ նմա։

—Վեհ. Սուլթանն առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տուաւ Եգիպտոսի ելմտական նախարար Եէկէն Հայտար փաշային, Ա. Օսմանիէ տուաւ Եգիպտոսի Թալաթ և Գատրի փաշայից, Բ. Մէճիտիէ տուաւ Եգիպտոսի դատական նախարար Գատրի փաշային և Սուլթան և Ահմէտ փաշաներուն։

—Զէյլան Աշիրէթի գլուխ Էյուպ փաշային Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ։

— Մայրաքաղաքիս լրագրերէն ոմանք կը ծանուցանեն թէ Վանայ կուսակալ Վսեմ. Հասան Հագգի փաշան հրաժարական տուեր է, բայց Վեհ. Սուլթանը չէ ընդուներ։

Սխամպուլի լատին նայելով, Հասան փաշայի հրաժարման պատճառն՝ Ապէտին փաշայի ձերբակալած քիւրդ պէյերուն յանկարծակի Կ. Պոլսէն իրենց տեղերը վերադառնալուն վրայ զգացած յուսահատութիւնն է եղեր։

—Եանեայի Հելլենական Թղթատունը բռնի փակել տրուած է տեղական իշխանութեան ձեռամբ, և երէկ ալ Ա. նախարարին կողմէ հըրաման ղրկուեցաւ ոստիկանութեան որպէս զի Բերայի Հելլենական Թըղթատունը փակուի։

— Ռուսիոյ պատերազմական տուգանքի խնդիրը կամաց կամաց իւր ներքին գոյնը դուրս կուտայ, ինչպէս կ'ազդարարէինք երկու երեք շաբաթէ ի վեր։

Լէվընթ Հէրըլտ սա հատուածը կը գրէ իւր երէկի Թուով. «Ռուսական պատուիրակ Պ. Թէօնէր առաջարկած է որ կարնոյ նահանգին կառավարական եկամուտներն երաշխաւորութիւն տրուին Ռուսական տուգանքին, և Ռուսական վարչութեան ներքև դրուին. — Այս է Ռուսոյ-Թուրք բանակցութեանց նորագոյն երեւոյթն։ Այս առաջարկ բաւական ուշադրութիւն գրաւած է։ Իսկ թէ Ռուսիոյ այդ առաջարկն աւելի ընդունելի պիտի լինի՞ քան թէ Պուլկարիոյ տարեկան հարկը կամ Կ. Պոլսոյ Մաքսատան հասոյթն երաշխաւորութիւն տալու առաջարկները, — այս յայտնի չէ դեռ»։

— Իզմիրի Նախորդ զինուորական հրամանատար Նաճիմ պէյ, վերջին Ռուսոյ-Թուրք պատերազմին ժամանակ մատնութիւն կամ դաւաճանութիւն ըրած լինելու ամբաստանութեան ենթարկեալ լինելով, յատկապէս կազմուած զինուորական ատենի մ'առջև պիտի դատուի։

—Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, քոլէրան կարմիր ծովու Արաբական եզերաց վրայ Եէմպոյ քաղաքին մէջ եւս ծագած է։ Ինչ դիրք որ Ճիտտէ ունի Մէքքէի նկատմամբ, Եէմպոյ նոյն դիրքն ունի Մէտինէի նըկատմամբ։ Քոլէրան ծագած է նաև Ատէնի ծովախորշին Մահէլլէ Շէհիր ըսուած տեղն և շրջակայքը։

— Լէվընթ Հէրըլտ իւր երէկի Թուոյն Անգլիերէն և Ֆրանսերէն էջերուն մէջ միանգամայն Թարգմանած է «իբրև հետաքրքրական տեղեկութիւններ պարունակող,» Բաղէշէն Պ. Ղ. Նահապետեանցի ըստորագրութեամբ առ Մասիս ուղղեալ վերջին գրութիւնն, որ Մոտկանի գաւառակին մէջ Հայոց և Քուրդաց յարաբերութեանց վիճակը կը նկարագրէր։

— Լէվընթ Հէրըլտի տեղեկութեանց նայելով, Ռուսիայէն Թուրքիա գաղթելիք Հրեայք, իրենց օգնելու համար կազմուած մարդասիրական յանձնախմբոց նպաստով պիտի հաստատուին Ասիական Թուրքիոյ անմշակ տեղերն, և հողագործութեամբ պիտի պարապին։ Անգլօ-Ֆրանսական Թերթը գովեստիւք կըյիշէ Հրէից հանդարտ, աշխատասէր և երկրին համար արդիւնաբեր յատկութիւններն, և համոզուած է որ Թուրքիա պիտի օգտի անոնցմէ։ — Մեք ալ այնպէս կրնանք ենթադրել, եթէ, ինչպէս նշանակած ենք կոնխաւ, Թուրքիա գաղթելիք Հրեայք արտադրիչ դաս մը կազմեն, և ո՛չ թէ արտադրիչ դասերը տնտեսագիտապէս կեղեքող դաս մը։

— Ղալաթիոյ վաճառականք և սեղանաւորք խնդրագիր տուին Հեռագրաց և Թղթատարութեանց վերատեսուչ Իզզէթ էֆ.ին՝ խընդրելով որ հեռագրական դիւանը Միլլէթ խանէն ուրիշ յարմարագոյն տեղ մը փոխադրի, որովհետեւ այն խանին մէջ տականներու, անտուկներու, հակերու, պարկերու և բեռնակրաց բազմութենէն՝ հեռագրական դիւանն երթևեկել խիստ դժուարին եղած էր։

Վսեմ. Իզզէթ էֆէնտի, այն խնդիրը նկատողութեան առնլով՝ հրամայեց որ հեռագրական դիւանըն աւելի յարմար տեղ մը փոխադըրի։

— Կը ծանուցուի թէ Թուրքոյ-Ռուսական սահմանագլխին վրայ 5 մարդիկ մեռեր են տեսակ մ'ուռոյցքով, զոր ժանտախտ կը կարծեն տեղւոյն բժիշկները։ Զգուշական միջոցներ ձեռք առնուած են։

—Ագսէրայի մօտ մարդ մը Սօֆեացի Մուհաճիր Հիւսէյին անուն անձին քով երթալով, որ [...] մէջ կը բնակէր, կ'ըսէ թէ Խայրի էֆէնտի անուն հարուստ անձըն իւր վիճակին գթալով, սենեակ մը կուտայ իրեն իւր տան մէջ, ուստի պէտք է միատեղ երթան։ Մուհաճիրն ուրախանալով կ'ելնէ կ'երթայ, բայց ճանբան մարդը կ'ըսէ իրեն որ այն տեղ սրճարանին մէջ իրեն սպասէ, որովհետև ինք Թուղթ մը մոռցած է։ Մուհաճիրն հոն ձըգելով, ինք մկլիթ կը վերադառնայ, և նորա կնոջը կ'ըսէ թէ էֆէնտին և իւր էրիկը տեսակցեցան, և այժմ կահ կարասին պիտի փոխադրուին։ Այս ըսելով, հետը բերած բեռնակրի մը շալակը կուտայ խեղճ Մուհաճիրին ունեցածն ու չունեցածն, և կ'անհետանայ։ Իսկ Հիւսէյին երկու ժամ սպասելէ յետոյ, մկլիթը կը վերադառնայ, և կը հասկնայ թէ անխիղճ գողութեան մը զոհ գնացած էր։

—Ատալիայէն լուր կուտան թէ քաղաքին հին ամրոցին մէջ յաղթական կամար մ'երեւան ելեր է, որ ի պատիւ Ադրիանոս կայսեր շինուած կը Թուի, և որոյ վրայ շատ մ'արձանագիրք կան Յունարէն և Լատիներէն։

—Անգլիական Տէյլի Նիւս լրագրին հռչակաւոր Թղթակից Պ. Էտմընտ Օ'Տօնօվան, այս շաբթու Կ. Պոլիս եկաւ։

Այս անձը վերջին Ռուսոյ-Թուրք պատերազմին ժամանակ Ահմէտ Մուխթար փաշայի բանակին մէջ կեցած էր սկիզբէն մինչև վերջը։ Յետոյ կեդրոնական Ասիոյ մէջ ուղեւորութիւն ընելով մինչև Մէրվ գնացեր էր, որոյ վեհապետը մեծ պատիւ ըրած էր իրեն և մինչև իսկ լիազօր դեսպան անուանած էր Եւրոպական տէրութեանց քով։ Թեհրանի մէջ ալ Պարսից կառավարութեան արտաքին գործոց նախարարը սիրալիր ընդունելութիւն ըրած է իրեն և առ Բ. Դուռն ուղղեալ գրեր յանձնած։

— Շիբգայի կողմը Ռուս զօրականաց ինկած տեղն եկեղեցի մը շինելու առաջադրութեամբ կազմըւած մասնախմբի մը նախագահը՝ Պ. Վասիլիքօֆ Ռուսիացին՝ այսօր Շիբգա երթալու համար մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

— Անգլիական Նէրիստ անուն շոգենաւ մը, որ Լօնտրայէն կուգար, երեքշաբթի օրը Տենեդոսի մօտ (Պոզճա ատա) մեքենայն աւրուելով ցամաքն ինկաւ։

— Կը լսեմք թէ Պ. Ֆէյրման Անգլիացի գրագէտը Լօնտրայի մէջ յառաջիկայ տարեգլխէն սկսեալ «Արեւելեան լրագիր» անուն շաբաթաթերթ մը պիտի հրատարակէ Անգլիերէն և Ֆրանսերէն լեզուներով, յատկապէս Արեւելեան խնդրոց քննութեան նուիրեալ։

— Զինուորական նախարարութեան պաշտօնատարներէն Մէհմէտ Աքիֆ էֆէնտի անուն անձ մը, չըգողութիւն ունենալով, յուսահատութենէն ինքզինք կախեց երեքշաբթի օրն իւր տան մէջ։

—Ամերիկական «Նիւ Եորք Հէրըլտ» թերթը լրագրական մեծ յաղթութիւն մը տարաւ վերջին ժամանակներումս։ Նա Անգլիայում, Եպսոմում տեղի ունեցած ձիարշաւի հետեւանքը աւելի շուտ հաղորդեց իւր ընթերցողներին, քան Եւրոպական որ և է լրագիր։ Հեռագիրը ուղարկուած էր 11 ժամին 9ը վայրկենին։ Այդ հեռագիրը ստացւեցաւ Ովկիանոսի տակով անցրած Թելով 11 ժամին 14 վայրկենին, ուրեմն հեռագիրը 5 վայրկենից յետոյ Նիւ-Եօրկ էր, վեց վայրկենից յետոյ հեռագիրը գրաշարների ձեռքումն էր, և ճիշդ Լօնդօնից ուղարկած 17 վայրկենից յետոյ լրագրի թերթերը, որոց մէջ այդ ձիարշաւի նկարագրութիւնն էր պարունակած, արդէն ծախվում էր Նիւ-Եօրկի փողոցներումս։ Ուրեմն Լօնդօնում պատահած անցքի մասին կարդում են Նիւ-Եօրկում 17 վայրկենից յետոյ. սա ի հարկէ տարբերվում է մի փոքր մեր դրութիւնից։ (Մեղու)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային Հիւանդանոցին Պատ. Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ գաղ. ձապահ կիւմիւշկէրտան Տիգրան էֆէնտիի միջոցաւ բարեսէր Յոյն վաճառական մը բարեհաճեցաւ 520 զոյգ բուրդ գուլպա նուիրել Հիւանդանոցի Թշուառ պատսպարելոց։

Ոստիկանութիւնն այս շաբթու Հայ գրավաճառներէն միայն Պ. Վ. Մարգարեանի և Պ. Աշճեանի գըրատուններն այցելելով՝ քննութիւն կատարեր է, բայց վնասակար հըրատարակութիւններ չէ գտած, միայն Պ. Մարգարեանի գրատան մէջ 30ի չափ Պ. Մ. Գափամաճեանի «Ազգային Պատմութիւն» երկհատոր դասագրքերը գտնելով գրաւեր է։

Կը լսենք թէ Խիզանի Ուսումնասիրաց ընկերութեան բոլոր նախկին և արդի Ատենապետներն յառաջիկայ երկուշաբթի աւուր համար հրաւիրուած են ոստիկանութեան Դուռն ի հարցաքննութիւն, ինչպէս անցեալները ծանուցինք։

Մըչն վերջին Թիւերէն կը տեղեկանանք թէ Պ. Գ. Արծրունի աւսկէ յառաջ ի նպաստ Վանայ աղքատաց հաւաքուած և իւր քով պահուած 500 րուպլին նուիրեր է Վանայ մէջ բացուելիք կեդրոնական վարժարանին։

Գոհ ենք որ, վարժապետանոցի փակմամբ, մէկ կողմէն Միացեալ Ընկերութիւնք տարեկան 700 ոսկւոյ բեռէն ազատեցան և միւս կողմէն Վանայ կրթութեան գործը չը վնասուեցաւ, շարունակութեան համար մասնաւոր աղբիւր մը գտնելով։

Մեր այս աւուր Թուով «Պարահանդէ՞ս թէ Նուագահանդէս» խորագիրը կրող յօդուածին մէջ ըսուած է թէ Միացեալ ընկերութիւնն 1,000 ոսկի նշանակած է իւր Պիւտճէին մէջ, իբրև տարեկան հասոյթ պարահանդէսի կամ նըւագահանդէսի։ Բայց վերջէն գոհութեամբ ստուգեցինք պաշտօնական աղբիւրէ թէ անցեալ և ներկայ տարիներու Պիւտճէներուն մէջ Ընկերութեան Տնօրէն ժողովները 600 ոսկւոյ հասոյթ միայն նախատեսած են։

Միացեալ ընկերութեանց Գումգափուի Մասնաճիւղը վերջնականապէս կազմակերպեցաւ այս գիշեր, Թաղեցիներէն Պատ. Հարէնց Աւետիս էֆէնտիի տան մէջ, ուր ներկայ էին նաև Արժ. Տ. Սուքիաս քահանայ, և միւս եօթն ընկերք, որոց անունները ծանուցինք անցեալ օր։ Դիւան մը կազմուեցաւ, և ծանուցուեցաւ Ընկերութեան Տնօրէն ժողովին, որ հարկաւ պաշտօնապէս պիտի ծանուցանէ զայն հասարակութեան, և անմիջապէս գործի սկսելու համար պէտք եղած միջոցներուն վրայ խորհուեցաւ։

Միացեալ ընկերութեանց կեդրոնական ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ կիրակի, Օրակարգ ունենալով. 1. Ատենագրութիւն. 2. Թղթակցութիւն. 3. Առաջարկ երեսփոխանաց՝ Պետի դրութիւնը փոխելու մասին. 4. Ընտրութիւն հրաժարեալ երեսփոխանի մը տեղ. 5. Քուէարկութիւն ի վերայ հրաժարականի Տնօրէն ժողովոյ, և ընտրութիւն նոր Ատենապետի կամ Տնօրէն ժողովոյ. 6. Առաջարկ 3 երեսփոխանաց՝ կախ մնացած հաշիւները քննելու մասին. 7. Վիճաբանութիւն նուագահանդէս կամ պարահանդէս տալու մասին։

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Երեքշաբթի օրը, Նոյ. 10/22, Օսոյ Վեհ. Ս. կաթողիկոսն հաճեցաւ այցելել յՈրբանոցս, և կէս ժամու չափ նստելէ յետոյ մեկնեցաւ՝ իւր հայրական սուրբ օրհնութեամբք և յատուկ նուէրով մը քաջալերելով և մխիթարելով զՈրբանոցս։

Ուստի Որբանոցիս Մայրն հարկ անհրաժեշտ կը համարի ներկայիւս իւր խորին շնորհակալիքն յայտնել Վեհ. կաթողիկոսին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի աւուր եկեղեցական հանդէսն և կաթողիկոսական ճառը կարեւոր տեղ մը պիտի բռնեն ազգային ժամանակակից պատմութեան մէջ։ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսն, որ բաւական ժամանակէ ի վեր գրժտեալ էր Ազգային Մարմնոյ հետ, և Ազգն, որ վերջերս իրաւունք ունեցած էր վշտանալու Ն. Ամենապատուութեան ընթացքէն, հաշտուեցան նոյն հանդիսին առթիւ, որոյ մանրամասն նկարագիրն ըրած ենք արդէն լրագրոյս երեքշաբթի և չորեքշաբթի աւուր թիւերուն մէջ։ Տ. Մկրտիչ կաթողիկոս կը ճանչնայ Աբարատեան Մայր Աթոռոյ գերագահութիւնն, որով Եկեղեցական միութիւնն, որ ո՛րքան մեծ կարեւորութիւն ունի Ազգային միութեան համար, անխախտ կը պահուի։ Փոխադարձաբար, Էջմիածնայ վեհ. կաթողիկոսի ներկայացուցիչները կը ճանչնան թէ Ն. վեհափառութիւնն իրաւունք չունի իբրև [illegible] նկատելու Կիլիկիոյ Աթոռն, որով Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնն, որ ունի իւր մասնաւոր նշանակութիւն, տէր կը լինի իւր անժխտելի իրաւանց։ Վերջապէս, այն գոհացուցիչ կարգադրութիւնք, որք կաթողիկոսական ցանձնաժողովին աշխատութեանց արդիւնքն եղած էին, ընթերցուեցան կիրակի աւուր եկեղեցական հանդէսին, որ միանգամայն ազգային էր, քանի որ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնն իւր մէջ կը բովանդակէ ո՛չ միայն կրօնական, այլ և ազգային-քաղաքային շահեր և կապեր, որք նոյնպէս կ'ապահովուին ներկայ հաշտութեամբ, ի մեծ ուրախութիւն ամեն ազգասիրաց։

Բայց պարտաւոր ենք յիշեցնել թէ այդ ուրախութիւն թերի է առ այժմ, և կիսկատար կը մնայ, եթէ Պերաթի խնդիրն ալ չը կարգադրուի։ Կրնանք յաւելուլ որ, եթէ այս վերջին խնդիր չկարգադրուած Տ. Մկրտիչ կաթողիկոս մեկնի մայրաքաղաքէս, ամեն ինչ կրնայ խնդրոյ նիւթ լինել վերստին, և մինչև անգամ Ն. Ամենապատուութեան անկեղծութիւնը կրնայ կասկածի ներքև իյնալ նորէն։ Ցառաջագոյն բացատրած ենք թէ Կիլիկիոյ այժմեան կաթողիկոսի Պերաթին մէջ մտցուած փոփոխմունք ո՛րչափ առարկելի էին, և որովհետև այդ մասին կարծեաց համաձայնութիւն կայ, չենք ուզեր անգամ մ'ևս ծանրանալ։ Էական կէտ մ'է որ հասկցուի, հաստատուի և հաւանուի թէ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը քաղաքական անջատ մարմին մը չէ՛, և չկրնար կեդրոնէն՝ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանէն՝ անկախ յարաբերութիւններ ունենալ երկրին կառավարութեան հետ։ Այս յարաբերութեանց միութեան վրայ կը պնդենք, ո՛չ միայն որովհետև կարեւորութիւն ունի ընդհանուր միութեան համար, այլ մանաւանդ զի, եթէ միա՛յն Պատրիարքարանն է որ կրնայ յարաբերութիւններ ունենալ Բ. Դրան հետ, Պատրիարքարանն է նաև այն միա՛կ ազգային իշխանութիւն, որոյ արարքներուն վրայ հսկելու պաշտօնական իրաւունք ունի Ազգն, Երեսփոխանական ժողովին և անկէ բխող բոլոր Ազգային մարմնոց ձեռամբ։ Արդ, Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան համար այսպէս չէ՛, քանի որ Ազգն ո՛չ և է պաշտօնական, սահմանադրական միջոց չունի անոր վրայ հաւաքաբար հսկողութիւն մ'ընելու համար։ Ուստի տարրական խոհեմութիւն մը կը պահանջէ որ սահմանադրաբար Ազգին հաշիւ տալու պարտականութիւն չունեցող ազգային իշխանութիւն մը, որպիսի է Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնն, Ազգային սահմանադրական իշխանութենէն անկախ քաղաքական յարաբերութիւններ չունենայ ո՛րու հետ որ իցէ։

Ըստ այս տեսութեամբ ևս մեք յոյժ կարեւոր կը համարէինք որ տրուած Պերաթը սրբագրուելով, Նախկին պատճէններուն անհամաձայնաբար մտցուած փոփոխմունք վերնան, այսինքն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան քաղաքական իրաւասութեան ներքև ճանչցուի ըստ հաստատեալ բարի սովորութեան։ Այս ստորադասութիւն ամենեւին արգելք չկրնար լինել Կիլիկիոյ ազգային գործոց ընդ փոյթ կարգադրութեան, կամ Կիլիկիոյ ընդհանուր յառաջդիմութեան. ընդհակառակն, Պատրիարքարանին խորհուրդները կրնան դժուարին պարագայից մէջ օգնել Տանն Կիլիկիոյ Ամեն. Գլխոյն աշխարհային գործոց։ Իսկ հակառակ պարագայի մէջ, Երեսփոխանութիւնն, որոյ մէջ կիլիկեան Աթոռին և ընդհանրապէս Կիլիկիոյ թեմականաց շահերն ըստ արժանւոյն գնահատող անդամք սակաւաթիւ չեն բարեբաղդաբար, պատրաստ է և պարտաւոր՝ ուղիղ ճանբան առաջնորդելու զՊատրիարքարան։ Այնպէս որ, ըստ մեզ, Կիլիկիոյ կաթողիկոսին Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան նկատմամբ քաղաքական ստորադասումն, այսինքն իրաց հնաւանդ վիճակին պահպանումն, օգուտ և եթ կրնայ ծագել։

Որովհետև համոզուած ենք թէ, երբ պատշաճ կերպիւ բացատրուի կայսերական կառավարութեան թէ ո՛չ Կիլիկիոյ ժողովուրդն, ո՛չ ալ համայն Ազգը չեն փափաքիր Նախկին Պերաթաց փոփոխումը տեսնել, և թէ կառավարութիւնն ինք ալ ոչինչ շահ ունի իրաց հաստատեալ վիճակին այլափոխման մէջ, յայնժամ Բ. Դուռը կը հաճի անփոփոխ պահել Նախկին Պերաթաց տրամադրութիւններն ու մասնաւոր բացատրութիւններն, ուստի կը կարծենք թէ Կիլիկիոյ Ամեն. կաթողիկոսը պարտաւոր է կարգադրել ջանալ զա՛յս խնդիր ևս, զոր իւր անհամբերութիւն յարոյց, և ստանալ իւր երջանկայիշատակ նախորդաց Պերաթներուն յար և նման Պերաթ մը միայն։ Կիլիկիոյ շահուց հետ Ազգին ալ ընդհանուր շահերը մտածող ամեն անհատ յայնժամ և եթ լիովին գոհ կրնայ լինել, երբ կարգադրուի այս կարեւոր կէտ ևս, և կը յուսանք թէ պիտի կարգադրուի, շնորհիւ արդարասէր տրամադրութեանց Բ. Դրան և Տ. Մկրտիչ կաթողիկոսին անկեղծութեան։

Թէ Բ. Դուռը բարեհաճած է Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տալ Կիլիկիոյ կաթողիկոսին, այնպիսի լուր մ'է այս, որուն պէտք էր սպասել, և որ ուրախութիւն միայն կրնայ պատճառել։ Բայց առ այժմ նուազ վստահելի կը թուի մեզ լրագրաց ոմանց ծանուցումը թէ կառավարութեան կողմէ 3,500 ղրուշի ամսական թոշակ մը կապուած է Սսոյ Աթոռին,—թէ և գիտենք թէ Տ. Մկրտիչ կաթողիկոսը, Սսոյ վանուց աղքատութիւնն յայտնելով, կառավարական նպաստ մը խնդրած էր յառաջագոյն, և թէ կայսերական կառավարութիւնն ինքն ալ մասնաւոր հոգածութիւն ցոյց տուած էր այդ վանուց վիճակին։

Այս ամեն միջանկեալ խնդրոց կարգադրումէն յետոյ, անմիջական լուծում պահանջող մեծ և կենսական խնդիրն է Կիլիկիոյ ազգային վիճակին բարւոքումն, և Կիլիկիոյ թեմականաց կրթական, բարոյական և եկեղեցական կարի լքեալ վիճակին դարմանումը։ Կիլիկեան Աթոռը պէտք է իւր անուան համապատասխան կացութեան մը բարձրացնենք, վերաշինելով և ճոխացնելով ազգային այն մեծ յիշատակարանը, — Սսոյ պատմական վանքն, և իրականութիւն տալով թեմերն կաթողիկոսութեան, որոյ իրաւասութեանց սահմանն անգամ մ'ևս ճշդուած է, որպէս զի ոչ ևս լոկ անուն մը լինի։ Իսկ մեծ հոգածութեան և անդուլ խնամոց առարկայ պարտին լինել Կիլիկեցի ազգայինք, որոց մէջ օտարաց կրօնափոխական ձեռնարկները օր ըստ օրէ կը յառաջդիմեն, և որք, խորին տգիտութեան մէջ ընկղմեալ, տկարութեան տարր մ'և եթ կը լինին ընդհանուր ազգին համար, փոխանակ իրենց դիրքը արժանի մի վիճակ ունենալու։ Կիլիկիոյ արդի կաթողիկոսն և համայն Ազգը ցարդ խիստ քիչ ուշադրութիւն նուիրած են Կիլիկիոյ ներքին վերածնութեան գործին, և մեծ խնդիրն, որով պարտինք զբաղիլ այսուհետև, սա՛ է թէ ինչպէս կրնան դարմանուիլ անցելոյն աղետալի թերութիւններն ու զանցառութիւնները։ Բ. Փ.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷ՞Ս
ԹԷ
ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Միացեալ ընկերութեանց Պատերեսփոխանք գրած են այժմ, ի մէջ այլոց, սա խնդրով թէ այս ձմեռ պարահանդէ՞ս թէ նուագահանդէս պէտք է տալ ի նպաստ Ընկերութեան, որ այս անուամբ 1,000 ոսկւոյ գումար մը նշանակած է իւր հաւանական հասութից կարգին մէջ։ Եթէ մեզ մնար, մեք առանց վարանման միանգամ ընդմիշտ կը յայտնէինք մեր համոզումը թէ նուագահանդէսը նախընտրելի է. բայց որովհետև Ընկերութեան օգուտը խորհող ամեն ոք նոյն կարծիքը չունի, որովհետև՝ բուն բառին ըսենք՝ կարծեաց անհամաձայնութիւն կայ, անօգուտ չենք տեսներ համառօտիւ նշանակել հոս այն գլխաւոր նկատումներ, որովք կը կարծենք թէ լաւագոյն է նուագահանդէս տալ։

Եւ նախ, երբոր սկզբունք դնենք թէ Միացեալ Ընկերութիւնը պատասխանատու է ո՛չ միայն իւր նպատակի համար, այլ և առ այդ ի գործ դրուած միջոցներուն ընտրութեան համար. թէ հետեւաբար, եթէ ցոյց տրուին գործողութեան միջոցներ, որք, նպաստելով հանդերձ նպատակին իրականացման, ուրիշ տեսակէտներով ուղիղ կամ պատշաճ չեն, պէտք է հրաժարիլ այդպիսի միջոցներու գործածութենէն։

Արդ, հասոյթ ստանալու համար պարահանդէս տալ, այն ամեն պայմանաց մէջ յորս տեղի կ'ունենան հասարակային պարահանդէսք, թէ՛ և համապատասխանէ անմիջական նպատակին՝ հարիւրաւոր ոսկիներ բերելով իւր հետ, բայց այնպիսի միջոց մ'է, որ առաւելութիւն կը վերցնէ այլ և այլ նկատմամբք։

Այս նկատմանց առաջինը բարոյական է.—Պարն ինքնին ոչինչ անպատեհութիւն չունի. լաւ զուարճութիւն և մարմնամարզ է։ Բայց պարն այն միակ սովորութիւնը չէ՛ որ, տարբեր պարագայից տակ, տարբեր միջավայրի մը մէջ, կարեւոր անպատեհութիւններ կ'ունենայ։ Ընտանեկան պարահանդէսներն ալ, ուր զիրար ճանչցող կամ իրարու ազգական ընտանիքներ միայն կը գիրկընդխառնուին, անմեղ են մեծ մասամբ։ Բայց երբ, առնուազն 800 ոսկւոյ հասոյթ մը ապահովելու ինքնին գովելի նպատակաւ, գիշեր մը Բերայի հանրածանօթ սրահներէն մին կը հաւաքենք երկու սեռէ, ամեն հասակէ և ամեն դասէ ու աստիճանէ աւելի քան 1,000 անձինք, կրնա՞նք ըսել թէ Միացեալ Ընկերութեանց պանծալի անունն անխառնուրդ զեղծումներ չհովանաւորեր այն գիշեր։ Կրնա՞նք պնդել թէ միայն հրեշտակներ [illegible], կը հաւաքուին հոն. կրնա՞նք ուրանալ թէ, ազնուագոյն ճաշակաց քով, շատ անհամ, անգոյն կամ [illegible] ճաշակներ ալ ճարակ չեն գտներ այդ առթիւ, այդ սրահի մէջ։ Ընդհակառակն, շատերու հետ մեք ևս համոզուած ենք թէ հասարակային պարահանդէսք պարբերաբար գրական նիւթեր յառաջ կը բերեն, տարուէ տարի, մէկ ձմեռէ միւսն զգալի միտում մը տալով անհատական և ընկերական անբարոյական միտմանց։

Պարահանդէս տալով, չօշափման մէջ կը դնենք բոլորովին ներհակ տարրեր, չըսեմ ուրիշ բան։ Այդպիսի եղելութիւն մը, քաղաքակրթութեան մէջ ամենէն աւելի զարգացած ազգաց քով իսկ չէր կրնար առանց անպատեհութեանց լինել, և իրօք ալ չէ՛։ Բայց մեր մէջ, այսինքն, ընդհանրապէս խօսելով, տակաւին քաղաքակրթութեան արտաքին կեղեւովն [illegible] հասարակութեան մը մէջ, ուր ճշմարիտ և հաստատուն բարոյական մը դեռ իւր բացակայութեամբ միայն կը փայլի. ուր ընտանեկան անկարգութիւնք դժբաղդաբար յոյժ բազմացած են. ուր սիրային վէպեր օրուան խօսակցութեանց նիւթ դարձած են. ուր ամուսնութիւնը [illegible] սովորութիւն մ'է այլ ևս. ուր ազգային դպրոցները տակաւին բարոյականի այբուբենն իսկ չեն աւանդեր [illegible]. ուր իգական սեռն, արեւելեան համեստութեան նեղ շրջանակներէն հազիւ պրծած, յանկարծ [illegible] ընդարձակագոյն սահմանները կը թեւակոխէ առանց զօրաւոր պատրաստութեան, և ուր, երիտասարդութեան մէկ մեծ մասին բարոյական վիճակն ընդհանուր գանգատանաց առարկայ կը լինի, — այսպիսի հասարակութեան մը մէջ, ըստ իս, անխոհեմութիւն է հասարակային պարահանդէսներ կազմել. և ես, իբրև ընտանեաց տէր, ստուգիւ չը պիտի հաճիմ երբէք հասարակային պարահանդէսի մը առաջնորդել իմ [illegible], կամ ազգականներէս օրիորդ մը. և որովհետև մարդ իւր ընտանիքէն աւելի իւր Ազգ պարտի սիրել, կը փափաքիմ որ ուրիշ ազգային ընտանիքներ ալ չյաճախեն այդպիսի հանդէսներ, ո՛չ ալ, մանաւանդ, մե՛ք լինինք պատճառ անոնց հոն յաճախելուն։

Եւ յիրաւի, պարահանդէս կազմելով, ո՛չ միայն դիւրութիւն մը տուած կը լինինք արդէն պարահանդէս յաճախողաց, այլ և ուրիշներ ալ, որք սովորաբար չէին գտնուեր այդ վայրեր, կը վարժեցնենք պարահանդէս երթալու։ Երիտասարդներ կը ճանչնամ, որք պարահանդէս կ'երթան միայն՝ յորմէ հետէ կրթական և բարեգործական ընկերութիւնք սկսան մասնաւոր նուիրագործութիւն մը տալ այդ տեսակ հանդէսներու. ընտանեաց տէրեր ալ կը ճանչնամ, որք մինչդեռ, տարբեր պարագայից մէջ չպիտի թոյլատրէին իրենց աղջկանց եւ որդւոց պարահանդէս երթալու, կարծելով թէ կրթական և բարեգործական ընկերութեանց հովանւոյն ներքև տրուածներն ուրիշ տեսակ բան մ'են, կը հաւանին ղրկել զանոնք մեր պարահանդէսներ։

Եթէ, ինչպէս կ'առարկեն պարահանդիսասէրք, հաստատեալ սովորութիւն մ'են պարահանդէսք, և եթէ մեք չտանք, հասարակութիւնն ուրիշ հրապարակային պարահանդէսներ կ'երթայ, գէ՛թ մեք չքաջալերենք այս շարժում, գէ՛թ մեք պատճառ չլինինք անոր ծաւալման, ի վնաս ընտանեկան անմեղ զուարճութեանց և զբօսանաց, որք միակ օրինաւոր և պարկեշտ զուարճութիւն և զբօսանք կրնան լինել։ Գո՛նէ, կ'ըսեմ, մեր դրօշ չաղտոտենք՝ տարածելով այնպիսի սովորութեանց վրայ, հովանաւորելով այնպիսի միտումներ, որոց պատասխանատուութեան չենք կրնար լիովին երաշխաւորել։

Ամեն բանի մէջ տրամաբանութիւն մը կայ։ Եթէ մեր նպատակ կրթութիւն տարածել է, անուղղակի չմնասենք նոյն բարի նպատակին։ Արդեօք հակասութիւն չէ՞նք ըներ եթէ, Հայաստանի և Կիլիկիոյ մէջ բարեկիրթ սերունդ մը յառաջ բերելու մտադրութեամբ, աստ պաշտպանենք, քաջալերենք և հետզհետէ ծաւալենք իրաց վիճակ մը, որ անվայել դարձած է բարեկիրթ հասարակութեան մը։ Կրթութիւնը զոր կոչուած ենք տալ, միայն մտաւոր և ֆիզիքական չէ, այլ և բարոյական է. և մեք բարոյական կրթութիւնը կը զոհենք առաջին երկուքին։ Ի՞նչ կը նշանակէ, Հայաբնակ գաւառաց բնակիչներուն կարդալ գրել և հաշուել սովրեցնելու համար, վարժեցնել այս մեծ գաւառի՝ Կ. Պոլսոյ՝ բնակիչներն հասարակային պարահանդէսներու մէջ պարելու, և այն ամեն բաներու, որք սովորաբար կ'ընկերանան ատոր։

Պարահանդէս տալու սովորութեան դէմ երկրորդ առարկութիւնը տնտեսագիտական է։ Ամեն պարահանդէս, որ 800էն մինչև 1,000 ոսկի հասոյթ բերէ մեզ, աւելի քան 4,000 ոսկւոյ գումար մը կը հանէ հասարակութեան գրպանէն։ Ամեն անձ, որ 1 ոսկի կը վճարէ պարահանդէս երթալու համար, առնուազն 5 ոսկւոյ ծախք կ'ընէ իւր [illegible] և երկրորդական վայելմանց համար։ Կանանց մասին մեծագոյն է այս համեմատութիւն, մանաւանդ թէ պարահանդէսք դիմակաւոր և անդիմակ միանգամայն կը լինին, և [illegible] պարտին պատրաստուիլ։ Մեք միջին հաշիւ մը տալու համար 1 առ 5 կ'ենթադրենք այդ համեմատութիւն, և կ'ըսենք թէ հասարակութեան գրպանէն ընդ ամեն 4,000 ոսկի կ'ելնէ, թէ և շատ աւելի կրնայ լինել։ Արդ, ժողովուրդն այսպիսի մեծ ծախքի մը հրաւիրել՝ որպէս զի 100էն 20ը մեր անտուկ մնայ, ինքնին դատապարտելի սովորութիւն է։ Բայց գործն ևս աւելի կը ծանրանայ, երբ նկատուի թէ, քանի որ ամեն ժամանակէ աւելի հիմա, զանազան ձեռնարկութեանց համար, Հայ ժողովրդեան քսակին կը դիմենք, բացայայտ պարտականութիւն մը կայ մեր վրայ՝ ժողովուրդն զգուշացնելու չափազանց շռայլութիւններէ, որպէս զի յօժարակամ տայ ուրիշ պարագայից մէջ ևս։ Պէտք չէ՛ չարաչար գործածել հասարակութեան քսակը. Պէտք է յիշել որ մէկ անգամէն հաւաքապէս 4—5,000 ոսկի ծախք ընող հասարակութիւն մը, թէ և 800 ոսկին միայն տուած լինի մեզ, ուրիշ ձեռնարկութեան մը մէջ, կամ տարբեր պէտքի մը միջոցին, խնայութիւն պիտի ընէ, այսինքն չպիտի՛ տայ։ Նա որ մէկ ճանբով շատ կը ծախսէ, ի հարկէ ուրիշ ճանբով մը խնայութիւն կ'ընէ։ Պարզ օրէնք մ'է այս, զոր մե՛ք ևս պարտինք ի հաշիւ առնուլ մեր գործողութեանց մէջ. զի եթէ տարին անգամ մը պարահանդէս կուտանք, տարին ի բուն նուէր և բաժանորդագրութիւն կը հաւաքենք նոյն ժողովրդէն . . . .

Պարահանդէս տալու սովորութեան դէմ երրորդ առարկութիւնն առողջապահական է։ Պարահանդէսները կը տրուին սովորաբար ձմռան մէջ. տիկնայք, օրիորդք և պարոնայք աւելի փայլելու համար գալով, զգեստեղինաց մասին կ'ընտրեն ինչ որ աւելի փայլ կրնայ տալ իրենց մարմնոյն, քան թէ ինչ որ լաւ կրնայ պահպանել զայն։ Թողունք թէ մինչև առաւօտ քրտնատութիւնն ամենուն ալ փոքր ի շատէ կրնայ վնասել, բայց պարոնները, գլխաւորաբար, քրտնելով և պաղելով, և ի վերջոյ դուրսի ցուրտ օդը վայելելով մինչև որ վերադառնան ի բնակարանս, շատեր կը հիւանդանան, և բժիշկներն ընդհանրապէս լաւ գործ կ'ունենան հասարակային մեծ պարահանդիսաց հետեւեալ օրն։ Իգական սեռին մէջ մանաւանդ մեծ կը լինի վնասուողներու թիւն, երբ ի նկատ առնուի թէ այն [illegible] վիճակ, ուրիշ ամեն նկատմամբք ո՛րչափ ալ հրապուրիչ երեւոյթ մը տայ իրենց, հետեւեալ օրը կրնայ բոլորովին այլափոխել զիրենք։ Իրողութիւն մ'է այս, և մեք կը հաստատենք ինչ որ ազգային յարգի բժիշկներէն ոմանք քանիցս յիշել տուած են մեզ, թէ հասարակային պարահանդէսք վնասակար են հանրային առողջութեան։

Պարահանդէսներն իբրև հասոյ-

թի միջոց ջատագովողներէն շատեր ո՛չ այնչափ անոնց օգուտներուն վրայ զմայլելով, որչափ անոնց բերած խոշոր հասոյթէն շլանալով, կ՚ընտրեն զայն իբրև երկու չարեաց փոքրագոյնն, և կը հաւանին այն վարդապետութեան թէ նպատակը կ՚արդարացնէ զմիջոցն. Քիչ մը վարը պիտի տեսնենք թէ իրօք պարահանդէսներն ամենակարող և միակ միջո՞ց են հասոյթի, և թէ ի՞նչ պարագայից մէջ ազգային պարահանդէս մը մէկ անգամ 800 ոսկւոյ հասոյթ կրցաւ տալ. հիմա պատշաճ է գիտել տալ սա միայն որ, եթէ նպատակը կ՚արդարացնէ միջոցն, և եթէ օրինաւոր է ժողովրդեան ճաշակին և սովորութեանց հետևիլ անոնցմէ օգուտ քաղելու համար, կրնանք և պարտաւոր ենք մեր հովանաւորութեան ներքև առնուլ զբօսարաններ, գինետուններ և ուրիշ տեսակ տուներ և հաստատութիւններ ալ, որոց չենք հաւանիր, աներկմիտ լինելով սակայն թէ անոնք, որ ամեն օր կը բանին, աւելի մեծ հասոյթ կրնան բերել մեզ՝ քան թէ պարահանդէսներն, որոցմէ դժբաղդաբար միայն մէկ անգամ կրնանք տալ ամբողջ տարուան մէջ։

(Մնացեալը Յաջ.)

Բ. ՔԷՉԵԱՆ.

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ

Տարւոյն ցուրտ և խոնաւ եղանակին մէջ՝ այսինքն ձմեռը՝ բնական ջերմութիւնը պակսելով՝ մարդիկ կը ստիպուին իրենց բնակարանն արուեստական ջերմութեամբ տաքցնել, և անոր բարեխառնութիւնն այնպիսի աստիճանի մը բերել, որով կրնան զերծ մնալ ցուրտի առթիւ յառաջ գալիք հիւանդութիւններէն. զոր օրինակ, շնչառութեան գործարանաց բորբոքում, յօդացաւ, տարաժամ մահ ծերոց, որոց համար ցուրտը խիստ վտանգաւոր է, միով բանիւ ամեն տեսակ հիւանդութեանց սաստկանալը. ահաւասիկ ասոնք են ցուրտ բնակարանի մը արդիւնքները։

Վասն որոյ մարդս՝ ի վաղուց անտի ցուրտին ազդեցութենէն ինքզինք պահպանելոյ համար միջոցներ փնտռած և բնական տաքութեան պակասը կերպիւ մը արուեստական ջերմութեամբ լրացուցած է։ Նախնիք արուեստական ջերմութիւն յառաջ բերելոյ համար, փայտերը չենքին մէջ տեղը գտնուած փոսին մէջ կը վառէին, և անկէ գոյացած կազերը և ծուխերը վերայի ծակէն դուրս կ՚ելլէին. ինչպէս որ հիմա ալ Փոքր-Ասիոյ և Հայաստանի շատ կողմեր տակաւին այս նախնական կերպիւ չէնքերը կը տաքցնեն։

Փափկակազմ անձինք, աւչային խառնուածք ունեցողներ, տղայք, ծերք և հիւանդութենէ նոր ելածներ եւս առաւել արուեստական ջերմութեան պէտք ունին. նոյնպէս նստողական պաշտօն վարողներ, որք յարաժամ առանց դուրս ելլելոյ միևնոյն տեղը կ՚աշխատին, ինչպէս են գրագիրք, խմբագիրք, գրաշարքն։

Արուեստական ջերմութիւն արտադրելոյ համար երեք գլխաւոր միջոցներ հնարուած են. այսինքն, վառարան, ծխնելոյզ և ջեռուցիչք։

Եւրոպական վառարան (սօպա)։—Այս կերպ վառարանն որ և իցէ բնակարան մը շուտ տաքցնելոյ համար ամենէն յարմար միջոց կը համարուի, եթէ կանոնաւոր կերպիւ շինուած ըլլայ և օդն ալ աղէկ քաշէ, բայց և այնպէս, այս ալ իր անպատեհութիւններն ունի. քանզի գտնուած տեղւոյն օդը խիստ կը չորցնէ. անոր համար վրան ջրով լեցուն աման մը կը դնեն, որպէս զի անկէ գոյացած շոգին օդը բարեխառնէ։

Եւրոպական վառարանները սովորաբար երկաթ թիթեղէ (սաճ) ձուլածոյէ և յախճապակիէ (չինի) կ՚ըլլան։

Ձուլածոյ վառարանները տաքնալով՝ շատ անգամ օդոյ մէջ անհաճոյ հոտ մը կը տարածեն որ կրնայ գլխացաւ, գլխոյ պտոյտ և մինչև իսկ թմրութիւն պատճառել։

Ծխնելոյզ (օճագ)։—Այս տեսակ վառարանը, որ դեռ շատ քաղաքաց՝ նա մանաւանդ բոլոր գիւղային տանց մէջ կը գործածուի, տաքցնելոյ ամենէն առողջարար և պարզ մէկ միջոցն է, սակայն և այնպէս, ասոր անյարմարութիւններն ալ արտադրեալ ջերմութեան յանպէտս և յանօգուտս կորսուիլն և հետևաբար այրելի նիւթոց ի զուր սպառիլն է։

Արդարև այս կերպ վառարանաց մէջ գոյացած ջերմութեան 10 մասին 9ը կը կորսուի և միայն մէկ մասն իր նպատակին կը ծառայէ, ու առջևը կամ բոլորտիքը նստողներն և եթ կը տաքցնէ, անոնց ալ միայն առջևի կողմը սաստիկ կը տաքնայ. իսկ ետևի կողմը, որ է կռնակը, կը մսի, իսկ հեռուն նստողները բոլորովին կը մսին։

Վառարանի պատճառած ուրիշ անտանելի մէկ վնասն ալ ծուխն է, որոյ առաջքն առնուլ շատ անգամ դժուարին լինելով՝ ծանր վնասներ տեղի կ՚ունենայ, ինչպէս են, գլխացաւեր, նեղիչ հազեր, կոկորդի և թոքերու բորբոքմունք, տեսակ տեսակ աչացաւեր, որ սոէպ երկարատև կ՚ըլլան։ Ծուխն անհետացնելոյ համար առաջարկուած միջոցներուն ամենն ալ վառելը սաստկացնելոյ և զայն աւելի կանոնաւոր կերպի մը վերածելոյ վերայ կայացած են, ու երկու սկզբունքէ կախումն ունին։

1. Ծխնելոյզը պէտք է այնպիսի ձևով մը շինուած ըլլայ, որ ծուխը բոլորովին վեր քաշէ և անդադար օդային հոսանք տեղի ունենայ ծխնելոյզին բոլորտիքը դրուած երկու խողովակներու միջոցաւ, որք միշտ և անընդհատ օդը ներս քաշելով վառման գործողութիւնը դիւրացնեն։

2. Ծխնելոյզին խողովակները պէտք է որ երկայն և միանգամայն նեղ ըլլան, որպէս զի ծուխը աղէկ քաշեն։

Մերթ ընդ մերթ պատահած սաստկաշունչ հովեր և մրրկալից անձրևներ ծուխին ելնելուն արգելք կըլլան, այսպիսի անկարգութեանց առաջքն առնլոյ համար, ծխնելոյզի խողովակաց դրսի ծայրը շարժուն և կոնաձև անօթ մը կը դնեն, որ հողմացոյց գործիքի նման ըստ ուղղութեան հողմոց դառնալով՝ այնպիսի դիրքեր կ՚առնայ, որ ոչ հողք կրնան ծխոյ ելնելը արգիլել և ոչ անձրևք ներս թափանցել։

Ջեռուցիչք.—Ասոնց շատ տեսակները կան և մէկ կողմէն ալ հնարուելոյ վերայ են, սակայն այս կերպ վառարաններ աւելի մեծամեծ չէնքեր տաքցնելոյ համար կը գործածուին, քան թէ մասնաւորաց բնակարաններ, և առ հասարակ երեք տեսակ են, այսինքն, վառարան ջերմ օդոյ, վառարան շոգւոյ և վառարան եռացեալ ջրոյ։

1. Վառարան ջերմ օդոյ.—Ասի տեսակ մը Եւրոպական վառարան է, զոր չէնքին վարի յարկը կամ նկուղը կը զետեղեն, և խողովակներու միջոցաւ սենեակները կը տաքցնեն։

2. Վառարան շոգւոյ.—Այս ալ շոգենաւերու մէջ գտնուած մեծ կաթսայի նման կաթսայ մ՚ունի, որոյ մէջ դրուած ջուրը տաքութեամբ շոգիացնելով՝ չէնքին պատերուն մէջ կամ դուրսը դրուած խողովակներու միջոցաւ ամեն կողմը կը պտտցնեն. բայց այս կերպ վառարանն ալ վտանգներէ զուրկ չէ, որովհետև երբեմն գիպուածով կաթսան կը պայթի և մեծամեծ վնասներ կը պատճառէ։

3. Վառարան եռացեալ ջրոյ.—Այս տեսակ վառարանը, զոր Պ. Տիւվուար անուն գիտնականն աւելի կատարելագործած է, կը բաղկանայ. 1. կաթսայէ մը, զոր չէնքին վարի յարկը կը զետեղեն. 2. խտացուցիչ աւազանէ (քօնտանսաթէօր) զոր վերի յարկը կը դնեն. 3. Երկու փոխադարձ խողովակներէ, որոց մին տաքցած ջուրը աւազան կը հասցնէ, իսկ միւսն աւազանին մէջ ժողուած ջուրը կրկին կաթսան կը վերադարձնէ։ Թէ՛ որ վառարանին մէջ եղած փայտը դեռ աղէկ մը հուր չդարձած խողովակը գոցուի, կրնայ մեծամեծ վտանգներ յառաջ բերել. մինչև անգամ մահ պատճառել, որոյ դժբաղդաբար ապացոյցներն անպակաս են ամեն տեղեն, ըստ որում այն տեղն սենեակը մեծաւ մասամբ ածխաթթու լուծած թունաւոր կազով կը լեցուի։

Թօնիր.—Ասի արևելքի մէջ ծնունդ առած է, թէև բոլորտիքը նստողները աղէկ կը տաքցնէ, այսու ամենայնիւ անոնց ալ մարմնոյ անդամոց թուլութիւն և մտաց ծուլութիւն կու տայ, և քիչ մը պաղ առածին պէս այլ և այլ հիւանդութեանց պատճառ կըլլայ, օրինակի աղաղաւ. յօդացաւ, ջղացաւ և ուրիշ այնպիսի ախտեր, յայն սակս այս կերպով ջերմութիւն մատակարարելոյ միջոցը բնաւ յարգելի չէ. ինչպէս որ անոր վնասակարութիւնը հասկցուելով՝ տակաւ առ տակաւ քաղաքներէն վերցուած է. իսկ գիւղացիք դեռ մինչև ցայսօր այս նահապետական դրութիւնը կը պահեն։

Այրելի Նիւթեր.—Ասոնք գլխաւորաբար չորս տեսակ են, այսինքն փայտ, փայտածուխ, հանքածուխ և հողածուխ։

Փայտ.—Փայտերն որչափ չոր ամուր և խիտ ըլլան, այնչափ աւելի տաքութիւն կ՚արտադրեն. մինչդեռ թեթև, կանաչ ու խոնաւ եղողները նուազ կը տաքցնեն։

Փայտածուխ.—Ասոր ալ այլ և այլ տեսակները կան, ամուր փայտէ շինուած ածուխը թեթև փայտէ շինուած ածուխէն 15—20 անգամ աւելի ծանրութիւն ունի. տեսակ մը ծանր, պինդ և կլոր փայտէ ածուխ (փըրնալ) կը շինեն, որ Կ. Պոլսոյ մէջ շատ տարածուած է, ասի գլխաւորաբար Ախորօղլէն կու գայ, խիստ ընտիր ածուխ մ՚է և գինն ալ հասարակ ածուխի հետ բաղդատելով այնչափ սուղ չէ։

Հանքածուխ.—Ջայս հանքերէն կը հանեն, տանց մէջ բնաւ չգործածուիր, այլ միայն շոգեշարժ մեքենայից կաթսաները տաքցնելոյ կը ծառայէ, երբեմն զանազան արուեստից մէջ կը գործածեն։

Հողածուխ.—Հողածուխ ըսուածն ալ ուրիշ բան չէ. բայց եթէ փտած խոտեղեննեաց և ճմլոնց ներքևի գայռ (պալչըք) ըսուած նիւթոց խառնուրդ մը, զոր գիւղացի աղքատ ժողովուրդք չորցնելով կը վառեն։

Պ. Լէվի այլ և այլ վառելի նիւթոց ջերմութեան աստիճանը ցուցնելոյ համար հետևեալ ցուցակը կու տայ իր առողջաբանութեան մէջ։

Նիւթք	Ջերմական զօրութիւնք
Ջոր փայտ	3·600
Պարզ փայտ	2·880
Փայտածուխ	7·000
Հողածուխ	5·800
Միջին հանքածուխ	7·500
Ջտեալ հանքածուխ	6·000

Դ. Յ. ՊԱԼԵԱՆ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Այս օրերս մի Հայ-Լուսաւորչական օրիորդ, Սօֆիա Շատիօվսկին, որի մայրը Հայ է, իսկ հայրը Լեհացի, անձնասպանութիւն գործեց րէվօլվէրով իրան սպանելով։ Նա սիրահարուած էր մի Ռուս համալսարանական երիտասարդի Պ. Ռ.ի վրա, որ անդադար խոստանում էր օրիորդի հետ ամուսնանալ, բայց վերջը հրաժարվեց իր տուած խօսքից, երբ արդէն օրիորդը յղի էր։ Սօֆիա Շատիօվսկին վրդովված այդ տեսակ անազնւութենից, վճռեց երիտասարդին սպաննել և վերջապէս արձակեց ատրրճանակ նրա վրա. երիտասարդն ընկաւ, թէև անվնաս մնաց. Անմիջապէս օրիորդը արձակեց ատրճանակի միւս գնտակը և իր կուրծքի վրա։ Թիֆլիսի ամբողջ մամուլը վրդովված է երիտասարդի անազնւութենից, որ ինչպէս երևում է, իր զուարճութեան համար կապեր կապեց խեղճ օրիորդի հետ և խաբում էր նրան։ Հանգուցեալ աղջիկը ապրում էր իր ձեռքի աշխատանքով, կար անելով և դասատւութեամբ։ Ահա մի լաւ նիւթ մի թատրօնական գրուածքի համար, փոխանակ թարգմանելու զանազան ֆրանսիական մարկիզների և կոմսերի կեանքից վեր առած պիէսաներ։ Մի աշխատող օրիորդ, մոլորված, խաբված մի չըլմոլիկ, հեշտասէր համալսարանական երիտասարդից։

Ինչպէս մեզ հաղորդում է ՆՈՒԽՈՒ մեր թղթակիցը, Նուխեցիները շատ առատաձեռն են փող վատնելու մէջ մի քանի դէպքերում, ինչպէս օրինակի համար հէֆ անելում, թուղթ խաղալում և այլն։ իսկ գրքի կամ լրագրի համար կոպէկն անգամ խնայում են։ Մինչև անգամ երբ Նուխեցին հեռաքըրքըված է մի լրագիր կարդալ, այն ժամանակն էլ աշխատում է ուրիշից ձրի վերցնել և կարդալ. բայց ինքն կաշխատէ փող չը վճարել։ Եթէ բոլոր Հայերը Նուխեցիներ լինէին, աւելացնում է մեր թղթակիցը, ոչ մի Հայոց լրագիր գոյութիւն չէր ունենայ, որովհետև բաժանորդ չէր ունենայ։ «Մշակ» մի քանի օրինակ է ստացվում Նուխում, իսկ «Մեղու» միայն մի օրինակ ամբողջ քաղաքում, ինչպէս հաւատացնում է մեր թղթակիցը։

Մեզ գրում են Ախալքալաքի գաւառից. «Վարեվանի հասարակութեան մէջ կան միայն երկու վրացախօս Հայ-կաթօլիկ գիւղեր, Խիզապաւրա և Վարկավ։ Իսկ մնացած գիւղերում բնակվում է Հայ-Լուսաւորչականներ և Հայախօս Հայ-կաթօլիկներ։ Հասարակութիւնը որոշում է երկու գիւղական ուսումնարան բանալ։ Եւ ահա բացվում են ուսումնարաններ մին Խիզապաւրա, իսկ միւսը Ալաստան Հայախօս գիւղում։ Բայց յայտնի չէ թէ ո՛ւմ շնորհիվ երկու դպրոցներին էլ ուղարկում են երկու վրացի ուսուցիչներին 700 րուբլ ռոճիկով. և ահա Հայերի և Հայ—կաթոլիկների զաւակները 20—30 վերստ պէտք է ճանապարհորդեն որպէսզի իրանց համար անծանօթ, վրաց լեզուով դասատուութիւն լսեն։ Լուր կայ որ հասարակութիւնը մտադիր է վճիռ կայացնել, տեղական բարձրագոյն իշխանութեանը խնդրելու, որ դարձեալ բացվեն երկու ուսումնարաններ Հայ ազգաբնակութեան համար։»

Ահա մեր ժողովրդի սնոտիապաշտութեան մի օրինակ, որ մեր հոգևորականութիւնը՝ պէտք է աշխատէր հանել ժողովրդի միջից, բայց ընդհակառակն հոգևորականներից ոմանք պահպանում են, մի կոպէկ արդիւնքի համար։ Նուխու գաւառի Գեյբուլաղ գիւղից ոչ հեռու կայ մի սև քար, որին սուրբ են համարում և նրան մի առանձին սուրբի անուն են տալիս։ Ամենայն տեղից ժողովուրդը գալիս է պաշտելու այդ քարը և նրան զոհեր է բերում։ Մի՞թէ մաքուր քրիստոնէութեան հետ կարելի է միացնել այդ տեսակ սնոտիապաշտութիւններ, հարցնում է մեր թղթակիցը։

ՆՈՒԽՈՒՑ մեզ գրում են։ «Մեր հոգևոր ուսումնարանը, որ ամբողջ վիճակի միակ ուսումնարանն է, շատ ողորմելի դրութեան մէջ է գտնվում թէ նիւթական և թէ ուսումնական կողմից, շնորհիւ անգործ, թոյլ հոգաբարձուների և տգէտ ուսուցիչների։ Հայերի մեծ մասը, այդ պատճառով, տալիս են իրանց զաւակներին Ռուսաց ուսումնարանը, որ արագ քայլերով առաջ է գնում և փոքր ի շատէ զարգացած ուսումնաւարտներ է տալիս հասարակութեան։»

(Մշակ)

Տոգ. Բէյճ Պալդիմօրի քաղաքէն կը գրէ Նիւ Եօրքի բժշկական թերթի մը թէ փողացաւի (տիֆթէրիա) բռնուած հիւանդները դարմանելու համար մեծ օգուտ քաղած է թարմ լիմոնի հիւթէ։ Երկու կամ երեք ժամ անգամ մը փոքր վըրձինի մը միջոցաւ լիմոնի հիւթ կը քսէ կոկորդին ներսը։ Այսպէս կոկորդի մէջ կազմուած թաղանթը կը կակղանայ և դուրս կը հանուի։

Շատ գործ տեսնելու ամենէն կարճ ճամբան մի և նոյն ժամանակ միայն մէկ գործ տեսնելն է։

(Աւետաբեր)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԺԲԱՂԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Փար տիւ Պոսֆոր լրագրոյ Օգնական խմբագիր Տ. Յ. Աճէմեան մեզ կը հաղորդէ հետևեալ նամակ, որոյ մէկ պատճէնն հրատարակել տուած է Սէժամպուլ լրագրոյն մէջ։

Այս նամակ հայրական յարգելի զգացման մը յայտարարն է, և Տ. Յ. Աճէմեան ապահով թող լինի թէ իւր կողմ պիտի ունենայ բոլոր մարդասիրաց համակրանքը. Շատ ցաւալի է որ օտարազգի մը, իւր համազգեաց տրուած ինչ ինչ արտօնութիւններն ա՛յնքան չարաչար գործածած կը լինի, որպէս կը տեսնուի նամակէն։

Տէր Խմբագիր.

Երկու տարիէ աւելի կայ որ կինս Թողուցի իւր անբարոյական ընթացքին համար, որ ամբողջ Բերայի բնակչաց ծանօթ էր։ Միանգամայն դատ բացի նորա դէմ առաջի դատաստանական խորհրդոյ Պատրիարքարանի՝ խնդրելով որ միամօր դուստրս ինձ յանձնուի։ Չէի ուզեր բնականապէս այն անմեղ մանկիկը լքանել մօրը քով, որ ամեն Աստուածային և մարդկային պարտքերը ոտնակոխ ըրեր էր։ Չկրցի սակայն մինչև հիմա նպատակիս հասնիլ, այնպիսի պատճառներու համար, զորս աստ նշանակելու հարկը չեմ տեսներ, բայց զորս պիտի յայտնեմ եթէ զաւակիս տէր ըլլալէն յոյս կտրեմ։

Այդ կնկան անբարոյական և գայթակղեցուցիչ կենցաղավարութեան նըկատմամբ ցուցուած յայտնի ապացոյցներէն զրդեալ, հուսկ ուրեմն Ս. Պատրիարքը հրաւիրեց, վերջերս, այդ կինը յանձնել ինձ դուստրս որ երկու տարիէ աւելի կայ կ՚ապրի անխոստովանելի սկզբանց տէր մարդկան մէջ և մօրն անվայել ընթացից պժգալի տեսարանին ականատես լինելով։ Այդ կնկան սիրողը, Շարլ Շնայտէր էֆէնտի, որ Օսմանեան պետութեան պաշտօնեայ մ՚է, Պատրիարքարանի պաշտօնեայն վանեց յայտարարելով թէ «ինքը իւր «սիրուհին հետ ամուսնացեր է, թէ որ«դեգրեր է աղջիկս, և թէ Հայոց Պատ«րիարքարանը իրաւունք չունի պաշ«տօնեայ մը ղրկել իրեն, որ Ֆրանսիոյ կառավարութեան հպատակ է։

Զոյգ ընդ պատասխանին, վերոյիշեալ պաշտօնեայն տնէն կը մեկնի ու կ՚երթայ Պատրիարքարան համարը տալու իրեն յանձնուած պաշտօնին։

Առաջարկեցի յայնժամ ազգաւ միջոցներու դիմել Օսմանեան պետութեան պաշտօնէի մը դէմ, որ Ֆրանսիոյ կառավարութեան հպատակ ըլլալը կը յայտարարէ և որ իրենը չեղած աղջիկ զաւակ մը ապօրինաւոր կերպով կ՚ուզէ տունը պահել։ Բայց Պատրիարքարանը խորհուրդ տուաւ ինձ վերջին անգամ մ՚ալ խաղաղական միջոցներ բանեցունել, զոր կատարեցի քաղաքավարական թուղթ մը յղելով այդ էֆէնտիին։ Իսկ դա չուզեց ընդունել նամակս, երբոր իմացաւ թէ ես գրեր եմ զայն և կոշտութեամբ վանեց իմ փաստաբանս, որ ամենայն կերպով յարգելի երիտասարդ մ՚է։

Ուստի կը դիմեմ հասարակութեան, որպէս զի Շարլ Շնայտէր էֆէնտիի այս գործը դատէ ըստ արժանւոյն։

Ընդունեցէք եւն

Յ. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ

Ի վերջոյ կը յաւելում, Տէր Խմբագիր, որ Պատրիարքարանը թղթիր մը ղրկեց Ոստիկանութեան, նայինք ի՛նչպէս կ՚ըլլայ։

Յ. Վ. Ա.

ՁԵՆՈՑՑ

Առ Տ. Յ. Կ. ի Ռոտոսթօ.

Ձեր վերջին նամակ, ինչպէս իւր նախորդները, չարդ կը հրատարակուէին, եթէ աւելի վայելուչ, նուազ անձնական, նուազ կրքոտ ոճով խմբագրուած լինէին: Մեր արդարասիրութիւն չպարտաւորեր զմեզ հրատարակել անձնական թշնամանօք լի գրուածներ, մէջ պատասխան լինելով մեր թերթի մէջ տպուած նամակի մը: Երբ դուք ևս այսպէս խորհիք, և ըստ այնմ գրէք, կրնաք վստահիլ մեր անկողմնակալութեան:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

—o—

Յառաջիկայ շաբաթ օրը պիտի հրատարակուի Նորայրի Գաղղիերէն–Հայերէն Բառարանին 79 րդ թերթն, յորում H գիրն սկսած է: Կը ծանուցուի թերթ առ թերթ գնողներուն, որ երբ H գիրն ալ աւարտի, թերթերն պիտի վերջլուին գրավաճառաց քովէն, վասն զի այնուհետև A—H գրերը թղթակազմ պիտի սկսին վաճառուիլ: Հետևաբար կը խնդրուի յետամնացներէն որ փութան իրենց պակաս թերթերը լրացնելու: I գրէն սկսեալ՝ թերթերն ըստ առաջնոյն պիտի գտնուին գրավաճառաց քով:

500,000 ՖՐԱՆՔ ՇԱՀԵԼԻ

—

Այս մեծ գումարին կը հասնի ներկայ վիճակահանութեան ամենամեծ պարգևն, որ արծաթ դրամով պիտի հատուցուի: Սոյն վիճակահանութիւնն Համպուրկի (Գերմանիա) կառավարութենէն վաւերացեալ է, և պարգևներու վճարման համար կառավարութիւնն երաշխաւորած է: Ընդ ամէնը 50,800 պարգև կը պարունակէ, որոց գինն է 11,015,425 ֆրանք և եօթն անգամ պիտի քաշուին: Վիճակահանութեան օրերը պաշտօնապէս որոշուած են, և հետզհետէ պիտի քաշուին: Առաջին անգամին համար առ առաւելն մինչև դեկտեմբեր 14 (ըստ Լատ.) յանձնարարութիւն կընդունիմք: Նոյն օրը կսկսի վիճակահանութիւնը:

Ամենէն մեծ գումարն է, ինչպէս վերը կը տեսնուի, 500,000 ֆրանք: Բաց ասկէ, վիճակահանութիւնը կը պարունակէ նաև հետևեալ պարգևները. 312,500, 187,500, 125,000, 75,000, 62,000,

և շատ մը պարգևներ

50,000, 37,500, 31,250, 25,000, 18,750, 15,000, 12,500, 10,000, 7,500, 6,250, 5,000, 3,750, 2,500, 1,875, 1,500, 1,250, 625, 375, 262, 250, 187, 172, 155, 125, ֆրանքի են:

Ամենէն փոքր պարգևն է 25 ֆրանք: Վիճակահանութիւնն ընդ ամէնը 50,800 պարգև կը պարունակէ որոց գումարը կընէ,

11,015,425 ֆրանք

Տոմսակաց գիները որոշուած են և առաջին մասի բաժանման ամբողջական տոմսակի մը գինն է 7,50, կէս տոմսակի 3,75 և քառորդ տոմսակի 1,90: Բոլոր տոմսակները տէրութեան գինադրոշմը կը կրեն: Յանձնարարութեանց հետ տոմսակաց գինը մեկտեղ պէտք է ղրկուի, որ և է երկրի դրամատան մը արժէթղթերով կամ Գերմանիոյ, Գաղղիոյ, Աւստրիոյ, Անգլիոյ վրայ փոխանակագրով կամ թղթատարով յանձնարարութեամբ:

Յանձնարարութիւնք հասնելուն պէս, տոմսակներն իրենց տէրերուն պիտի ղրկեմք:

Ամեն յուղարկման հետ պիտի կցեմք ձրի բոլոր քաշուած վիճակահանութեանց պաշտօնական ծրագիրը, և քաշուելէն ետքը շահող թիւերուն պաշտօնական ցուցակը պիտի ղրկեմք բոլոր տէրերուն: Պարգևաց գինն անմիջապէս պիտի վճարուի կառավարութեան հսկողութեան ներքև և մեր միջնորդութեան շահողին տունը ղրկուելով: Մեր դրամատունը 100 տարիէ ի վեր հաստատուած ըլլալով, հարկ չկայ վստահեցնելու թէ ամեն յանձնարարութիւն ճշդիւ և փութով կը գործադրէ:

Յանձնարարութիւնք պէտք է ուղղուին հետևեալ հասցէով.

ISENTHAL & Cie.

Bureau principal de Loterie
Hambourg (Allemagne)

Մեր թղթակցութիւնք եւրոպական ամեն լեզուներով կը կատարուին: Նամակ մը երևելքէն Համպուրկ 180 ժամու մէջ կը հասնի:

ՑՈՒՑԱԿ

1881 տարւոյ հանգանակութեան
ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի

(Շարունակութիւն)

Մեծ. Տեարք.	Բաժին.	Լ. Օս.
Պօղոս Մանուէլեան	1/8	1
Գաբրիէլ Խորայէլեան	»	1
Աղեքսանդր Համբարձումեան	»	1
Ռուբէն Թիւթիւնճեան	»	1
Մարտիրոս Բինկեանցի	»	1
Գէորգ Փափազեան	»	1
Թովմաս Գարագաշեան	»	1
Մելքոն Հալաճեան	»	1
Դանիէլ Քափամաճեան	»	1
Յակոբ Կ. Գազազեան. (Կեսարցի)	»	1
Յակոբ Նէմէնիճեան	»	1
Գասպար Փափազեան և Յարութիւն Թօքաճեան	»	1
Գառնիկ Տէօքմէճեան	»	1
Յովհաննէս Ժամակոչեան	»	1
Պօղոս Աստարճեան	»	1
Յովհաննէս Պէզազեան	»	1
Պ. Վարդանեան	»	1
Միհրան Տէօքմէճեան	»	1
Միքայէլ Ընքապապեան	»	1
Սիմոն Սիմոնօֆ	»	1
Ալիքսան Չէքիճեան	»	1
Մինաս Խիւտավէրտեան	»	1
Կարապետ Զայլաքեան	»	1
Մարտիրոս Եէտի-Քարտաշեան	»	1
Կարապետ Պասմաճեան	»	1
Յարութիւն Յովասափեան	»	1
Մկրտիչ Ինճէեան	»	1
Բարսեղ Կիւլպէկ	»	1
Սաղաթիէլ Մկրտիչեան	»	1
Յակոբոս Նարկիւլէճեան	»	1
Քօլօլեան և Ընկերք	»	1
Նշան Ճէնազեան	»	1
Խոսրով Պաքքալեան	»	1
Մկրտիչ Ուզունեան	»	1
Օգսէն Քիւրքճեան	»	1
Յովհաննէս Էսմէրեան	»	1
Ռուբէն Նիզամեան	»	1
Նշան Նշաստաճեան	»	1
Յակոբ Սարգսեան	»	1
Նիկողայոս Պարոնեան	»	1
Կարապետ Դալբաքճեան	»	1
Միհրան Գալչըն	»	1
Ռուբէն Եազըճեան	»	1
Կարապետ Ցէրունեան	»	1
Կարապետ Քէմալիկ	1/2	4
Տիկ. Մաքրուհի Գ. Փամաճեան	1	8
Աստուածատուր Զ. Ենգ	2	16
(Շարունակելի)	160 7/8	1287

ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԼԱ ՎԸԼՈՒԹԻՆ

ՅԱՏՈՒԿ ԲՐԻՆՁԻ ՓՈՇԻ

—

Պատրաստեալ Պիսմիւթով, ուսափ և օգտակար ներգործութիւն մ'ունի մորթի վրայ, որուն կը կպչի և չանսնուիր, և այսպէս մանկական թարմութիւն մ'և բնական փայլունութիւն մը կուտայ երեսի գոյնին:

Կը գտնուի Ֆէյ փարֆիւմէօրին քով փարիզ՝ Ռիւ տըլա փէ փողոց, և այլ ամեն փարֆիւմէօրներու և վարսայարդարաց քով: 52—1

VICHY

ՎԻՇԻ

—

Վաւերական, փարիզ 22, Պուլվար Մօնմարթր.

—

PASTILLES DIGESTIVES. — Վիշիի աղբիւրներէն հանուած աղերէն շինուած: Այս բասթիլներն ախորժահամ են և ստամոքսի թթուութեանց և դժուարամարսութեանց դէմ շատ ազդու:

SELS DE VICHY POUR BAINS. — Բաղնիքի համար ծրար մը աղ բաւական է այն անձանց համար որք Վիշի չեն կարող երթալ:

Կեղծերէն զգուշանալու համար՝ պէտք է ԲԱՆԵՑՆՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ դրոշմը բոլոր արտադրութեանց վրայ փնտռել:

Ամեն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի:

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց ՚ի կիրակի և տօն օրերէ:

Բաժանորդագրութեան տեղն է Կ. Պոլիս, Պահճէ-Գաբու Ճէլալ պէյ խան թիւ 31 Մասիսի խմբագրատունը: Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հոգաբարձուաց գրասենեակները.

- ԿԱՐԻՆ Յօհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
- ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
- ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Երանոս էֆ. Սթամպոլեան.
- ՍԱՄՍՈՆ. Եդուարդ էֆ. Մուրատեան
- ԿԻՐԱՍՈՆ. Գ. էֆ. Խ. Մազմանեան.
- ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
- ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Աբրահամ էֆ. Պէրզամալեան.
- ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խոսրով էֆ. Էսկիճեան.
- ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան էֆ.
- ԵՒԴՈԿԻԱ. Գէորգ էֆ. Նազարեան.
- ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
- ՄՈՒՇ. Արմենակ էֆ. Խանազաթեանց.
- ՎԱՆ. Պետրոս » Գարամաճեան.
- ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.
- ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
- ԱԴԱՆԱ. Գէորգ էֆ. Կ. Ոսկերչեան
- ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
- ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
- ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան:

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 13 Նոյ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, ղր. 109,2 1/2	առ Անգլ. լիր	
փարիզ 3 » Ֆր. 23,20	առ Օսմ. լիր	

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմ. քօնս. գոցուեցաւ		13 36
բացուեցաւ		14, 3
կէս օրին		13,39
Գործ չկայ:		Անգլ. լիր
Սօսիէթէ Ժէնէրալ 6 0/0		5,18
» Օթօման		4, 5
Կ. Պոլսոյ Պանքան		11,10
Քրէտի Ժէնէրալ 6 0/0	Օսմ. լիր	6,20
փոխ. 1863 (Մութոն) 6 0/0	Ֆր.	85,
» 1865 » 6 0/0		70,
» 1869 (Բինար) 6 0/0		73,
» 1872 (պօն տիւ թրէզօր)		24,
» 1873 (Բինար) 6 0/0		65,
Ռումէլիի երկաթուղի		50,25
Լաւրիում		136,
Թրամուայ	Օսմ. լիր	380,
Թղթադրամ	»	1010
Չէվալէսիզ		10,
Րէքօր	——	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն) Ղրշ.

Անգղիական ոսկի	109	13
Գաղղիական »	87	15
Ռօլ	89	24
Գրիմից	51	20
Գաւազան թուղթ 8 բայի 60 գրէք		
» արծաթ (Նոր)	90	30
Մէճիտիէի տարբերութիւն	7	33
Վենետիկ	126	20
Հինգնոց	208	30
Հինգնոց (անկէտ)	188	
Մէթալիք	203	20
Պզինձ	620	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 24 Նոյեմ.

Անգղ. քօնս.	100 3/16
Օսմ. »	13
փոխ. 1865	15 3/4
» 1869	14 5/8
» 1871	71 1/4
» 1872	25 1/4
» 1873	13 5/8
» 1877	85
Պանք Օթօման	19 1/4
Ռուս. փոխ. 73ի	90 3/4
Եգիպտ. միացեալ	71 3/8
» արտօնաւոր	92 3/4
Տայրա Սանիէ	69
փոխ. Ռօշիլտ	94
փոխանակագիր փարիզի վրայ	— —

——

Փարիզ 24 Նոյեմ.

Գաղղ. քօնս. 5 0/0	116·20
» » 3 0/0	85,45
Օսմ. քօնս.	13,30
փոխ. 1865	Ֆր. 82 —
» 1869	74
» 1873	70,
Օսմ. Երկաթուղի	53,
Պանք Օթօման	737,50
Քրէտի Լիոնէ	840:
Ռուս. փոխ. 5 0/0 (1877)	92 7/8
» » Արևելեան	59 3/4
Իտալ. քօնս.	89 10
Եգիպտ. միացեալ	360
փոխանակագիր Լոնտ. վրայ	25 24

——

Վիէննա 24 Նոյեմ.

փոխ. Լոնտրայի վրայ	119.10
Ռումէլիի երկաթուղի	23 70

——

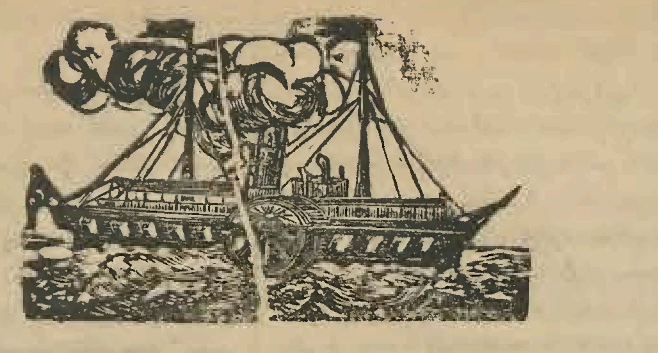

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ
1881 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 18

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
2	Ենիմահալլէէն Մէգարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա. Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ժամ 2 1/2ին պիտի մեկնի.)	32
2 30	Ենիքէօյ. Սթէնեա. Էմիրկ. Պօյաճըքէօյ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնաւուտգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի:	19
3	Ռ. և Ա. Գավաք Ենիմահալլէ Մէգարպ. Պէօյիւքտէրէ. Թարապ. Ենիքէ. (Ուրբ. օրերը Սթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք:)	33
4	Ենիքէօյ Սթէն. Էմիրկ. Պօյաճըքէօյ, Ռ. Հիսար, Պէպէք: (Բացի ուրբաթէ:)	22
4 45	Ենիմահ. Մէգր. Պէօյիւքտ. Թարպ. Ենիքէ. Սթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ.	28
6 30	Ենիմահալլէ. Պէօյիւքտ. Թարապիա. Պէյքօզ Բաչպ. Ենիքէ. Էմիրկ. Գանլըճա. Ռ. և Ա. Հիսար. Գանտ Արնավուտքէօյ, Չէնկէլք. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իսկիւտար:	4
8	Ա. և Ռ. Գավաք. Ենիմահալլէ. Մէգարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ Թարապեա. Պէյքօզ. Ենիքէօյ. Էմիրկէն. Պօյաճըքէօյ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Անավուտքէօյ. Գուրուչեշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սթէնեա:	33
10	Մէգարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա. Ենիքէօյ, Էմիրկէն, Ռ. Հիսար Արնավուտքէօյ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ:	22

Ժամ	Անդրադարձ եզերք	Թիւ
2	Արնավ. Գուզկ. Պէշիկթաշ. —Բացի ուրբաթէ:	22
2 15	Արնավուտքէօյ. Գուրուչեշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ:	28
2 45	Արնավուտքէօյ, Գուրուչեշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ:	2
3 15	Պէպէք, Արնավուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ:	25
4	Արնավուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ.	32
4 30	Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ: Գապաթաշ:	19
5 15	Արնավուտքէօյ, Գուրուչ. Օրթաք, Պէշիկ. Գապաթաշ:	23
10 45	Ռ. Հիսարէն ուղղակի կամուրջ:	19

Ժամ	Ասիական եզերք	Թիւ
2 15	Արնավուտքէօյ. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք. Գապաթաշ:	4
2 30	Պէյքօզ, Բաչպահչէ, Ռ. փ. մահ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի: ժամ 3,5ին Գանտ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի.—Ուրբ. օրերը Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկ:	21
3 5	Արնավ. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ.—Բացի ուրբաթէ:	23
3 30	Պէօյիւքտ. Թարպ. Պէյքօզ, Բաչպահճէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտ. —ժամ 4 1/2ին Գանտիլլիի շոգենաւին պիտի հաղորդակցի: (Ուրբ. օրերը Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ.)	17
4 30	Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկ.—Բացի ուրբաթէ:	21
5 15	Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. (Բացի ուրբաթէ:)	2
8 45	Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաչպ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիք. Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ. Գուզկունճ Իսկիւտար. (Ուրբաթ օրերը Ռ. փ. մահ. հանդիպելով:)	25
10	Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.	28

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
3 15	Գապաթաշ. Իսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ, Ա. և Ռ. Հիսար, Գանլճ. Էմիրկէն, Ենիք. Բաչպ. Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւք. Ենիմահ:	4
3	Պէշիկ. Օրթաքէօյ, Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկէն, Ենիք. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ, Ենիմահ.	28
5	Գապ Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչեշմէ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկէն. Սթէն. Ենիք. Պէյքօզ, Թար. Պէօյիք. Մէգարպ. Ենիմահալլէ. Գավագլար:	33
6 45	Իսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէօյ. Պէյլէրպէյ. Չէնկէլքէօյ, Արնավուտքէօյ, Գանտ. Ռ. Հիսար. Գանլ. Էմիրկ. Ենիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտ:	25
8 30	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավուտք. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկէն, Ենիք. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ, Մէգարպուրնու.	22
10 30	Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Սթէն. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մէգ. Ենիմահ:	32
11 15	Ենիք. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մէգարպ. Ենիմահ:	33
11 35	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ Սթէն. Ենիքէօյ:	19

Ժամ	Անդրադարձ եզերք	Թիւ
3 30	Ուղղակի Արնավ.	25
3 45	Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնավուտքէօյ, Պէպէք:	19
4 30	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնավ:	23
10	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար — Վասփորի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի ի Ռ. Հիսար:	19
10 40	Գապաթաշ, Պէշիկ Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ. (Բաց ի ուրբաթէ:)	2
11 10	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք: (Ուրբ. օրերը ժամ 11ին.)— Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի ի Պէպէք:	25
11 40	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ.	28
12	Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.	4

Ժամ	Ասիական եզերք	Թիւ
2 45	Իսկիւտ, Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Ենիք. (Ուրբաթ օրերը ժամ 3 3/4ին Ռ. փ. մահ. Բաչպահճէ, Պէյքօզ ալ. Ենիք. չհանդիպելով:)	22
3 45	Գուզկ. Պէյլ. Գանտիլլի—Բացի ուրբաթէ:	21
4 15	Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլք. Վանիք. — Բացի ուրբաթէ:	2
9 45	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. (Գավաքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի:)	28
10 15	Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Բաչպահ. Պէյքօզ, Մէգարպ Գավաք:	17
11	Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Արնվ.—Բացի ուրբաթէ. (Պէյքօզի շոգենաւին պիտի հաղորդակցի ի Գանտիլլի:)	23
11 20	Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Ռ. փաշա մահ. Բաչպահ. Պէյքօզ:—Ուրբաթ ժամ 11ին Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. հանդիպելով.)	21
11 40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Արնավ.	23